

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

לימוד בשעת קריאת התורה

(ח' א') אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי מנחם אמר רבי אמי: מאי דכתיב¹ "וְעֶזְבִּי ה' יְכָלוֹ?" זה המניח ספר תורה (כשהוא פתוח) ויוצא.
רבי אבהו נפיק בין גברא לגברא².

בעי רב פפא: בין פסוקא לפסוקא, מהו? תיקו.

רב ששת מהדר אפיה (בשעת קריאת התורה) וגריס. אמר: אנן בדידן ואינהו בדידהו.

שיטות הראשונים

לימוד בעת קריאת התורה: הראשונים דנים בסתירה בין גמרתנו האומרת שרב ששת מהדר אפיה וגריס בשעת קריאת התורה, לגמרא בסוטה (ל"ט א'), שם כתוב כיוון שנפתח ספר תורה, אסור לספר אפילו בדבר הלכה:

(4) **הרי"ף** כתב בשם **הגאונים** שדווקא רב ששת שתורתו אומנותו מותר. (2) **תוספות** מבארים ששם מדובר בקול רם, כדי שלא יבטלו קול קריאת התורה, וכאן בדיבור בנחת. (3) ובשם **הלכות גדולות** כתבו שכשיש עשרה אחרים, יכול ללמוד³. (4) ודעת **רבינו יונה**, שאם קודם שנפתח ספר תורה מחזיר פניו, ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע ספר תורה אלא לקרוא ומתחיל לקרוא, מותר⁴, ואפילו לכל אדם⁵. **והשו"ע**⁶

1. ישעיהו א, כח.

2. וראה מה שכתב בזה בתשב"ץ (שו"ת ח"ג סי' צח): וענין יציאת בחורי חמד בשעת (קריאת) ספר תורה, וכמעט שאני אומר שעליהם נאמר ועוזבי ה' יכלו, ומתרגמינן ודשבק אורייתא די' ישתצון; ואע"פ שהתלמוד לא אסר אלא באמצע הפסוק והתירו בין גברא לגברא וכו', זה כשאירע הדבר באקראי בעלמא; אבל כשעושין זה תדיר, נראה פירוק עול תורה. עכ"ל.

3. הובא ברי"ף, ושם הסיק כתירוץ שדוקא כגון רב ששת דתורתו אומנותו, אבל כולי עלמא - לאו.

4. דכיון שכבר התחיל במצוה מתחילה וראו אותו אנשי בית הכנסת שקבע עצמו לקרוא, אינו פוסק בה בעבור ספר תורה; אבל אם לא התחיל מתחילה, אין לשום אדם, אפילו מי שתורתו אומנותו לספר בשום ענין כלל אח"כ. ודייק הכי מלישנא דאמר הוה מהדר אפיה וגריס, ולמה היה צריך להודיענו שהיה חוזר פניו? אלא ודאי רצה לומר

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

כתב כל אחד מהפירושים בשם ויש מתירים.

קריאת שניים מקרא ואחד תרגום בעת קריאת התורה: כתב האור זרוע שראה את רבותיו שהיו קוראים שניים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת שליח צבור את ספר תורה. וכתב שזה מותר לכולי עלמא, הואיל דבאותו עניין קא עסיק. והובא בעוד ראשונים. אמנם הגהות מיימוניות כתב בשם ר"מ מרוטנבורג לאסור גם חזרת הפרשה⁷. והשו"ע⁸ פסק כאור זרוע.

5. ועוד תירוצים הובאו בראשונים, ולא הובאו בהלכה:
 (5) דעת גאון ועוד, דדווקא רב ששת שהיה סגי נהור והיה פטור מקריאת התורה, דדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה; אבל שאר כולי עלמא דמחייבי בקריאת התורה, לא (הו"ד בראשונים).
 (6) והמאירי כתב בשם יש מי שמפרש, שלא נאסר דבר זה אלא בימי רבותינו, שהיה ראשון מברך לפניו, ואחרון לאחריו, ואמצעיים לא היו מברכים, ושמה זה המספר יזדמן לו שיקרא ונמצא שסח בינתיים, בין ברכה ראשונה לאחרונה; אבל אנו שכל הקוראים מברכים לפניו ולאחריו, רשאי לספר ואין בכך כלום.
 (7) והראב"ה כתב: רב ששת מהדר אפיה וגריס, אמר אינהו בדידהו ואנן בדידן. והני מילי למי שהשלים פרשיותו עם הצבור, אבל לאינש אחריני - לא; כדאמרין בפרק אלו נאמרין אמר רבא כיון שנפתח ספר תורה אסור לדבר אפילו בדבר הלכה. וצריך לכוין לבו לצאת ולשמוע מפי הקורא. עכ"ל. והשו"ע כתב שהאיסור הוא אפילו למי שהשלים את הפרשה.
 6. או"ח קמוב, מקורות - גאון (הו"ד באוצה"ג סי' לא. וכן בתוספות בסוטה. וכן כתבוהו תלמידי רבינו יונה, הרא"ה, הריטב"א וביבולי הלקט בשם יש מפרשים). רי"ף (מגילה פרק רביעי, יד ב בדפיו). תוספות (ברכות ח' א', ד"ה רב ששת; סוטה ל"ט א', ד"ה כיון). ראב"ה (חלק א, מסכת ברכות סימן כא). שבולי הלקט (ענין תפילה סי' לט).
 7. זה לשון הגהות מיימוניות: אמנם אני ראיתי את מורי רבינו, שלעולם כשחזר את הפרשה בעת ההיא שתק בזמן ששליח ציבור קורא, ואזניו אל ספר התורה, עד בין גברא לגברא. וכן מצאתי שכתבו תלמידיו מפיו, שאסור לחזור את הפרשה או ללמוד שום דבר בשעה שקוראים הפרשה, דאין לנו מי שתורתו אומנותו כרב ששת.
 8. או"ח קמוב; או"ח רפה.ה. והמשנה ברורה (סי' רפה.ה, ס"ק יד) כתב: ובסימן קמ"ו במג"א (ס"ק ה) הביא בשם השל"ה שמחמיר בזה, אלא הכל צריכין לשמוע הקריאה מפי הש"ץ וכן הוא דעת הגר"א, שהובא בספר 'מעשה רב', דצריך לשמוע כל תיבה ותיבה ולראות בחומש ולא יסייע להקורא כלל. ומשמע שתפסו העיקר כדעת השבלי לקט בשם רבו והר"מ, דרק בין גברא לגברא מותר.
 מקורות - אור זרוע (ח"א, הל' ק"ש סי' יא; הו"ד במדכ"י סי' יט, ובהגהות אשירי, סי' ז). סמ"ק (מצוה קנ"ה בסופו). כל בו (סי' כ, ד"ה קרא וטעה). הגהות מיימוניות (הל' תפילה פרק יב, אות ז).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות קריאת ספר תורה, סימן קמו)

ב. כיון שהתחיל הקורא לקרות בספר תורה, אסור לספר אפלו בדברי תורה, אפלו בין גברא לגברא, ואפלו אם השלים הוא הפרשה; ויש מתירים לגרס (פי' ללמד) בלחש, ויש אומרים שאם יש י' דצייתי (פי' המשימין לבם) לספר תורה, מתר לספר בדברי תורה (בית יוסף בשם מהרי"א); ויש מתירים למי שתורתו אמן; ויש מתירים למי שקודם שנפתח ספר תורה מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמע ספר תורה אלא לקרות, ומתחיל לקרות; ולקרות שנים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה, שרי. וכל זה אינו ענין לפרשת זכור (דברים כה, יז יט) ופרשת פרה (במדבר יט, א כב), שהם בעשרה מדאורייתא, שצריך לכוון ולשמעם מפי הקורא; והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוון דעתו ולשמעם מפי הקורא.

שניים מקרא ואחד תרגום

(ח' א') אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותו עם הצבור שניים מקרא ואחד תרגום, ואפילו (הפסוק) "עטרות ודיבן" (שאין בו תרגום). שכל המשלים פרשיותו עם הצבור, מאריכין לו ימיו ושנותיו.

(ח' ב') רב ביבי בר אבבי סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכולא שתא במעלי יומא דכפורי. **תנא** ליה חייא בר רב מדפתי: כתיב¹⁰ "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב", וכי בתשעה מתענין? והלא בעשרה מתענין! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי.

סבר לאקדומינהו (לסדר כל הפרשיות בשבת אחת או בשתי שבתות). אמר ליה ההוא סבא: **תנינא**: ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר.

9. במדבר לבג: עטרות ודיבן ונעזר ונמרה וחשבון ואלעלה ושכם ונבו ובען.

10. ויקרא כג, לב.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור: כתב ראב"ן דנראה דביחיד הדר בכרך מיירי, שאין לו עשרה לקרות בתורה^{11, 12} וסיים: ואעפ"כ מנהגינו מנהג גמור, דזימנן דלא מצי מכוין דעתיה בבית הכנסת לכל הפרשה, ויצא בקריאה שקרא כבר¹³. אבל הרמב"ם פירש דאפילו כשיש עשרה, חייב לקרות שניים מקרא ואחד תרגום. וכן דעת הרשב"א. וכן פסק השו"ע¹⁴.

ואחד תרגום: יש מפרשים דהוא הדין לפירוש (מילולי) ללשון לעז. וכתבו תוספות, אור זרוע בשם רבו, והרא"ש, דלא נהירא, לפי שהתרגום מפרש כמה דברים שאין להבין מתוך המקרא¹⁵. והסמ"ג כתב שהשיב רב נטרונאי גאון שדוקא תרגום זכה, שניתן בסיני¹⁶. וכתב הרא"ש שהקורא בפירוש התורה, יוצא ידי תרגום¹⁷. והסמ"ג כתב שאף מועיל יותר מהתרגום, והודו לו רבותיו. והשו"ע¹⁸ פסק שאם למד בפירוש רש"י חשוב

11. שצריך לכיון השעה שקורין הציבור בפרשה בבית הכנסת ויקרא גם הוא ביחיד שנים מקרא כנגד שנים הקורין בבית הכנסת ואחד תרגום כנגד המתרגם בבית הכנסת.

12. בעניין החיוב לשמוע קריאת התורה - הביה"ל (קלה"ד, ד"ה אין) דן בשאלה אם מותר לאסירים להביא אצלם ספר תורה, או שנחשב זלזול לס"ת להוליכה לאנשים, כי כבודה שילכו אנשים אצלה. וכתב שם למסקנה, דמן הדין יש לומר דאין חל על יחיד מצות קריאת התורה בזמן שאין יכול לילך לבית המדרש; אבל כשיש שם עשרה, כיון דחל עליהם חובת קריאה והם אינם יכולים לצאת משם ולילך אחריה, צריך להביא להם ספר תורה לקרות בה.

13. עכ"פ מבואר בדבריו, ששניים מקרא ואחד תרגום הוא תחליף לקריאת התורה; ומי שקרא - פטור משמיעת קריאת התורה. וכן מבואר בראב"ה (נכדו) שהובא בסוגיא לעיל בהערה, שתירץ את הסתירה (בין עובדא דרב ששת דמהדר אפיה וגריס לגמרא בסוטה) שמי שהשלים פרשיותיו עם הציבור, מצי מהדר אפיה וגריס (היות שאינו מחויב בקריאת התורה). ורק מי שלא השלים, צריך לכיון לבו לצאת ולשמוע מפי הקורא.

14. או"ח רפה"א. וכתב הגהות מיימוניות על דברי הראב"ן: ותימה מהא דאיתא במדרש ג' דברים צוה רבי את בניו וכו' ומסתמא רבי בכל ענין צוה ולא על דעת רק כשהיו ביחיד בלא י! עיי"ש עוד קושיות. מקורות - ראב"ן (אבן העזר, שו"ת סי' פח). רשב"א (תשובות ח"א סי' רז). הגהות מיימוניות (הל' תפילה ונשיאת כפים יגכה, אות ש).

15. כדאמר רב יוסף (מגילה ג' א'): אלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר וכו'. מיהו כתב האור זרוע, שמכל מקום אם אמר כל התרגום, כל אחד בלשונו (כלומר תירגם את אונקלוס ללשונו), שפיר דמי.

16. כדמשמע פרק קמא דמגילה (ג' א') ופרק אין בין המודר (נדרים ל"ז ב').

17. דהתרגום אינו אלא משום פירוש, כמו שכתב הרא"ש (מגילה גו) שבימי חכמי הש"ס "היו מתרגמין לפרש להמון העם שהיו מדברים בלשון ארמית. אבל לדידן מה תועלת יש בתרגום כיון שאין מבינין אותו".

18. או"ח רפה"ב, (וראה ביה"ל ד"ה תרגום). כתב האור זרוע: ונראה בעיני דמלמדי תינוקות את הפרשה, אינם חייבים לאגמורי בשבת הואיל דפרשיה כל השבוע קרי השלמה עם הצבור והרי השלימה כבר. וכן פסק השו"ע (או"ח

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

כמו תרגום, וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י.

אפילו עטרות ודיבון: רש"י פירש שאין בו תרגום. וביארו הראשונים דבריו, שצריך לקרותו שלוש פעמים בעברי. וכן דעת העתים בשם רב האי גאון, והרמב"ם. אמנם הקשו ראשונים על פירושו¹⁹; ופירשו רבינו יונה ותוספות, דמשום הכי נקט עטרות ודיבון, שיש לו עכ"פ תרגום ירושלמי²⁰. וכתב הרא"ש: אבל ראובן ושמעון וכיוצא בהם, אין צריך לקרות שלוש פעמים. וסיים: מכל מקום נהגו להחמיר כפירוש רש"י. ורבינו יונה הסתפק בדבר²¹.

זמן השלמת שנים מקרא ואחד תרגום: דעת הרמב"ם, רבינו יונה, תוספות, רא"ש ועוד, שכל השבוע הוא זמנה. וכתבו תוספות שממנחה בשבת ואילך נקראת עם הציבור. וכן דעת רוב הראשונים. ואילו הכלבו בשם רבינו פרץ כתב שדוקא מיום ראשון ואילך²². והמהר"ם מרוטנבורג כתב שצריך להשלימה ממש ביום השבת²³. ובמדרש איתא, ג' דברים צוה רבינו הקדוש לבניו בשעה שנפטר שלא תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו כל

רפה, וביארו הגר"א והמג"א שהוא משום שהיו לומדים פירוש המקרא עם התינוקות, ובזה יוצאים גם ידי חובת התרגום. וכן פסק המשנ"ב (אבל לקרוא המקרא ג' פעמים לבד, מבואר מדבריהם דלא מהני. וכן מוכח מכל אותם ראשונים שאסרו פירוש מילולי ללעז). מקורות - סמ"ג (עשין יט, בסופו). אור זרוע (ח"א, הל' ק"ש סי' יב; הו"ד בראשונים). תוספות (ד"ה שניים). רא"ש (סי' ח').

19. אמאי נקט עטרות ודיבון שיש לו מכל מקום תרגום ירושלמי, היה לו לומר ראובן ושמעון או פסוקא אחרינא שאין בו תרגום כלל!

20. אמנם יש להעיר על הבדל, שרבינו יונה כתב שפסוק שיש לו תרגום ירושלמי, צריך לומר אותו תרגום (ירושלמי) שיש לו. ותוספות כתבו, יותר טוב לקרות פעם שלישית בתרגום (הירושלמי).

21. והב"י (רפה, א) הביא דברי הרא"ש. ובשו"ע סתם הדברים. והמשנ"ב (ס"ק ג) כתב שפסוק שאין בו תרגום צריך לקרותו ג' פעמים. ושיש מחמירים דבעטרות ודיבון שיש בו תרגום ירושלמי, שצריך לקרות שם התרגום. מקורות - ספר העתים (סי' קסט). רבינו יונה (ד"ה ואפילו). תוספות (ח' ב', ד"ה ואפילו). מרדכי (סי' יז). וכן משמע ברא"ש (סי' ח'). וכן מבואר בטור (או"ח רפה). ואולי גרסו כן ברש"י.

22. אבל בשבת במנחה אפילו אחרי שקראו הפרשה בצבור לא יצא כיון שבאותו היום קראו הפרשה שעברה. כלבו (סי' לז). והשו"ע כתב (או"ח רפה, ג): מיום ראשון ואילך חשוב עם הציבור. וכתב המשנ"ב (ס"ק ז, ובשער הציון אות יב) דמש"כ יום ראשון, לאו דוקא, אלא יוצא מן המנחה ולמעלה. ודעת רבינו פרץ יחידאה הוא.

23. זה לשונו (שו"ת ח"א, מהד' מוסד הרב קוק, סי' רמז, עמ' ריז): ומצוה להשלים פרשיותיו עם הציבור. והמשלים ביום שבת ממש יוצא ידי שמים בלא ספק, בין קודם תפילה בין לאחר תפילה, או לאחר אכילה. וכו'. נראה לי שצריך להשלימה ממש ביום השבת, דכל השבוע אין ציבור משלימין לה. ויש אומרים שיוצא סמוך לשבת, כגון ביום ו'.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הפרשה, משמע דקודם אכילה צריך להשלימה. וכן פסק השו"ע²⁴.

סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכולא שתא: כתב רבינו שמחה אע"פ שעיקר מצוה כל פרשה בכל שבת עם הציבור, אם לא עשה כן ישלים כולם בשמיני עצרת שבו גומרים הציבור, ובלבד שלא יאחר ולא יקדים מן הציבור יום אחד²⁵. אבל רבינו חננאל והערך גרסו "סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכלה", והיינו ד' פרשיות שקוראים באלול, וד' שקוראים באדר, ומשום שהיה טרוד (ומסקנה, דלא יאחר). ולפי זה לא ישלים בשמיני עצרת, אלא עד המנחה בשבת, או עד רביעי בשבת²⁶. והשו"ע²⁷ סתם שישלים עד מנחה, ובשם יש אומרים עד רביעי, ובשם ויש אומרים בתרא כרבינו שמחה.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רפה)

- א. אף על פי שאדם שומע כל התורה כלה כל שבת בצבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום אפלו עטרות ודיבן.
- ב. אם למד הפרשה בפרוש רש"י חשיב כמו תרגום, וירא שמים יקרא תרגום וגם פרוש רש"י.
- ג. מיום ראשון ואילך חשוב עם הצבור.

24. או"ח רפה, ד. הובא המדרש בתוספות, ברא"ש ובשאר הראשונים. ולפנינו ליתא. כתוב ב'מעשה רב', על פי מנהגי הגר"א (הל' ברכות השחר, אות נט): תיכף אחר התפילה, קורא מקצת מן הסדר, שניים מקרא ואחד תרגום, ומסיים בערב שבת. ואינו אומר התרגום אחר כל פסוק, רק אחר כל עניין, כמו פתוחה או סתומה, או אחר מקום שנראה יותר הפסק העניין. והו"ד במשנ"ב (ס"ק ח). וכתב המשנ"ב (ס"ק ב) שיש אומרים שיקרא כל פסוק ב' פעמים ותרגום עליו, ויש אומרים כל פרשה פתוחה או סתומה ב' פעמים ואח"כ התרגום, ודעביד כמר עביד, ודעביד כמר עביד.

25. וראיתו מרב ביבי בר אביי דסבר לאשלומינהו לכולהו פרשתא דכולא שתא במעלי יומא דכפורי אלא שמיחה בו חייא בר רב מדיפתי כדי שלא יבטל מסעודת ערב יום הכפורים. הגהות מיימוניות.

26. וכן כתב מהר"ם מרוטנבורג, שאם לא חזר שניים מקרא ואחד תרגום, יכול לחזור עד יום רביעי בשבת, כדאיתא בפרק ערבי פסחים (ק"ו א') מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך כל השבת כולו; והגמרא שואלת עד כמה, אמר רבי זירא עד יום רביעי.

27. או"ח רפה, ד. מקורות - רבינו שמחה (הו"ד בהגהות מיימוניות). ערוך (ערך כל. והובאה הגירסה גם באו"ז). הגהות מיימוניות (הל' תפילה יגכה, אות ש). או"ז (הל' קריאת שמע, סי' יב). מהר"ם מרוטנבורג (שו"ת, ח"א, מהד' מוה"ק, ס' רמח, עמ' ריז). אור זרוע (הל' קריאת שמע, סי' יב).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

- ד. מצוה מן המבחר שיטלים אותה קדם שיאכל בשבת, ואם לא השלים קדם אכילה יטלים אחר אכילה עד המנחה; ויש אומרים עד רביעי בשבת; ויש אומרים עד שמיני עצרת (דהינו בשמחת תורה, שאז משלימים הצבור).
- ה. יכול לקרות הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה (ועין לעיל סימן קמ"ו).
- ו. מלמדי תינוקות אין צריכים לחזור ולקרות הפרשה בשבת.

מעבר מאחורי בית הכנסת בשעה שמתפללים

- (ח' ב') אמר רבי יהושע בן לוי: אסור לו לאדם שיעבור אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפלל (שנראה כמברח עצמו מבית הכנסת).
- אמר אביי: ולא אמרן אלא דליכא פתחא אחרינא (להיכנס לבית הכנסת), אבל איכא פתחא אחרינא לית לן בה. ולא אמרן אלא דליכא בי כנישתא אחרינא (באותה עיר), אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה. ולא אמרן אלא דלא דרי טונא (שאינו נושא משא)²⁸, ולא מנח תפילין. אבל איכא חד מהנך לית לן בה.
- גרסינן להלן, בפרק הרואה (ס"א א'): אמר רבי יוחנן: (ילך אדם) אחורי ארי, ולא אחורי אשה. אחורי אשה ולא אחורי עבודה זרה. אחורי עבודה זרה, ולא אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפלל.
- ולא אמרן אלא דלא דרי (=נושא) מידי, ואי דרי מידי לית לן בה. ולא אמרן אלא דליכא פתחא אחרינא, ואי איכא פתחא אחרינא לית לן בה. ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא, אבל רכיב חמרא לית לן בה (שאז ניכר שמפני שטרוד בשמירת בהמתו אינו נכנס). ולא אמרן אלא דלא מנח תפילין, אבל מנח תפילין לית לן בה.

28. בדפוס וילנא נוסף: ולא רהיט (אינו רץ). אמנם אינו מופיע להלן, ס"א א', וכן אינו ברי"ף ושאר ראשונים (וברא"ש שלפנינו מופיע, סימן ז', אבל הוא הוספה מדפוסים מאוחרים, ולכן אינו ברמזים וטור, וראה מעדני יו"ט), וכן אינו בדפוסים ישנים, ראה דק"ס. גם הרמב"ם (הל' תפילה ו,א) אינו מביא את ההיתר כשרץ. ואינו מביא את ההיתר כשרוכב על חמור.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות תפילה, סימן צ)

ח. אסור לעבר חוץ לבית הכנסת בצד שהפתח פתוח בו בשעה שהצבור מתפללים,
 מפני שנראה ככופר, כיון שאינו נכנס להתפלל. ואם נושא משאוי או שלבוש תפלן,
 או שיש בית הכנסת אחר בעיר, או שיש לבית הכנסת זה פתח אחר, (או שרוב על
 הבהמה) מתר (בית יוסף בשם רי"ו).²⁹

29. סוגית הגדרת הזמן שבין עה"ש לנה"ח, שמתחילה בדף ח' ב', תובא בדף הבא.